

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“คำรับสารภาพของจำเลย เป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด”¹ เพราะในทางทฤษฎีและจิตวิทยารวมถึงวงการศาสนา เชื่อว่าหากผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นปรีภัยต่อประโยชน์ของตนเองแล้วก็น่าเชื่อว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะต้องเป็นจริง² ด้วยความเชื่อในหลักการดังกล่าวนี้เองว่าเมื่อจำเลยยอมรับสารภาพแล้วน่าจะเชื่อได้ว่าเขาคงเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริง มิเช่นนั้นคงไม่ยอมรับสารภาพในความผิดซึ่งมีโทษในทางอาญาอันเป็นผลร้ายต่อตนเอง จึงเป็นที่มาของหลักการยอมให้รับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลเพื่อลงโทษจำเลยได้ ดังที่บัญญัติไว้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ความว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง”

จะเห็นได้ว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มีความเชื่อในหลักการที่ว่า คำรับสารภาพของจำเลยสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ จึงได้บัญญัติให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจในการรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลงโทษจำเลยได้ทันทีโดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปก็ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วคำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาญาที่ปรากฏในปัจจุบัน ไม่ได้สะท้อนซึ่งความจริงเสมอไป มีหลายกรณีที่ปรากฏผู้ตั้งทวงว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยที่ไม่ได้

¹ จาก รวบรวมหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาฎหมายลักษณะพยาน ของศาสตราจารย์จิตติ ตึงศภัทย์ (น. 425), โดย สมชาย รัตนชื่อสกุล, 2546, กรุงเทพฯ: เดือนตุลา. ลิขสิทธิ์ 2546 โดยสำนักพิมพ์เดือนตุลา.

² จาก “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำ และความสำคัญของคำรับสารภาพ,” โดย ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, 2550, *บทบัญญัติ*, 63 (1), น. 132.

กระทำความคิดจริง เป็นเพราะไม่มีความสามารถในการต่อสู้คดี ขอมรับสารภาพผิดแทนผู้อื่น ถูกจ้างให้รับสารภาพผิดแทนผู้อื่น หรือถูกบีบบังคับให้รับสารภาพโดยไม่สมัครใจ เป็นต้น ดังนั้นความน่าเชื่อถือในคำรับสารภาพดังกล่าวที่ว่า “คำรับสารภาพของจำเลย เป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด เพราะไม่มีผู้ใดจะพูดในสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตนเอง” ในความเป็นจริงแล้วหาใช่เป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดแต่อย่างใดไม่ แต่ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าสงสัยอย่างยิ่งที่ศาลสมควรจะเข้ามาถ่วงถ่วงและค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพอีกชั้นหนึ่ง เนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาของไทย ใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมุ่งเน้นที่การร่วมมือกันค้นหาความจริงในเนื้อหา ศาลจึงต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหาด้วยตนเอง ศาลจะวางเฉยแล้วปล่อยให้เป็นเรื่องของกลุ่มความในคดีที่จะพิสูจน์ความจริงเองไม่ได้ ดังคำกล่าวของ J.L. Sauron ที่ว่า “Deux demi-vérités ne feront pas une vérité entière” (ความจริงเพียงครึ่งเดียวทั้งสองไม่ก่อความจริงทั้งหมด)³ เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริง แล้วนำตัวผู้นั้นมาลงโทษหรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม อันเป็นการรักษาความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม อันเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนได้ว่าความชอบธรรมที่บุคคลพึงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐ⁴

อย่างไรก็ดี แม้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย จะเชื่อในคำรับสารภาพว่าสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ก็ตาม แต่ในครั้งที่มีการบัญญัติมาตรา 176 วรรคแรกเป็นครั้งแรก (ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478)⁵ ก็ยังมีความกังวลในความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพอยู่เช่นเดียวกัน จึงได้บัญญัติในลักษณะที่ให้เป็นดุลยพินิจของศาลสำหรับคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงนัก

³ จาก *ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในวิธีพิจารณาความอาญา* (น. 119), โดย ปกป้อง ศรีสนิท, 2552, กรุงเทพฯ: เดือนตุลา. ลิขสิทธิ์ 2552 โดยสำนักพิมพ์เดือนตุลา.

⁴ จาก *คำกล่าวเปิดการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร* (น. ก-ง), โดย สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, 2540, กรุงเทพฯ: นิติธรรม. ลิขสิทธิ์ 2540 โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม.

⁵ “บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ไม่ปรากฏในร่างขั้นต้นของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ค.ศ. 1930-1934) แต่กรรมการไทยแห่งคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรที่พิจารณากฎหมายนี้ (ค.ศ. 1935) เสนอขึ้น โดยอาศัยข้อเท็จจริงว่าเป็นวิธีปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ และว่าเป็นการสมควรจะคงมีบทบัญญัติไว้ในประมวลใหม่” (จาก *บันทึกเกี่ยวกับการไม่ได้นำพยานมาสืบในกรณีที่ทำเลยรับสารภาพ*, โดย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา).

กับที่บังคับให้ศาลห้ามใช้ดุลยพินิจ โดยจะต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเสมอในคดีที่มีอัตราโทษสูง กล่าวคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478) มาตรา 176 บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยรับสารภาพตามฟ้องก็ให้ศาลพิพากษาได้ เว้นแต่คดีซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง” แต่การแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก ในปี พ.ศ. 2499 (ซึ่งมีผลใช้บังคับในปัจจุบัน) นั้น กลับเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปเป็นเพื่อให้คดีเสร็จไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น⁶ จึงทำให้ลักษณะของการกำหนดอัตราโทษในความผิดที่จำเลยรับสารภาพอันเป็นเกณฑ์ที่ศาลจะต้องถ่วงปรองและตรวจสอบเพื่อค้นหาความจริงในคำรับสารภาพโดยการสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเสียก่อนที่จะพิพากษาลงโทษนั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ มาตรา 176 (แก้ไขปี พ.ศ. 2499) บัญญัติว่า “คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง” ซึ่งกรณีเกี่ยวกับมาตรา 176 วรรคแรกในปัจจุบัน ได้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 202/2536 วินิจฉัยไว้ว่า “คดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท โดยไม่มีอัตราโทษอย่างต่ำ การที่ศาลลงโทษจำคุก 6 ปี ลดแล้วเหลือ 3 ปี เป็นกรณีที่ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษที่จำเลยจะต้องรับ มิใช่เป็นโทษที่กฎหมายกำหนดว่าจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจึงพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานโจทก์”

⁶ “คณะกรรมการอาชญากรรมวิจัยมีมติว่า ในการดำเนินคดีอาญาสำหรับความผิดบางประเภทที่มีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เช่น ความผิดต่อพระราชบัญญัติฝิ่น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคในภาวะคับขันฯ ซึ่งในบางกรณีที่จำนวนของกลางมีเพียงเล็กน้อย และส่วนมากจำเลยมักรับสารภาพ แต่ตามบทบัญญัติของมาตรา 176 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลจะต้องสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้น เป็นเหตุให้ศาลต้องเสียเวลาในการดำเนินคดีและเป็นการก่อความเดือนร้อนให้แก่จำเลยอีกด้วย จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะได้แก้ไขความมาตรา 176 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า ถ้าจำเลยรับสารภาพก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาล ควรจะให้โจทก์สืบพยานหลักฐานประกอบหรือไม่” (จาก *บันทึกรายงานการประชุม เรื่อง การดำเนินคดีอาญาโดยรวดเร็วและรวดเร็ว*, โดย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา; *หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499*; *พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499 (และบันทึกประกอบ)*).

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แม้ว่ากฎหมายได้บัญญัติบังคับให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานของโจทก์เพื่อประกอบคำรับสารภาพของจำเลยไว้ด้วย แต่ก็จำกัดเฉพาะคดีในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไว้ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ส่วนคดีในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี หรือไม่มีอัตราโทษอย่างต่ำ ไม่ว่าจะมียุทธาโทษขั้นสูงมากสักเพียงไรก็ตาม กฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย แต่ปล่อยให้เป็นการใช้ดุลยพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยที่รับสารภาพได้โดยไม่ต้องสืบพยานก็ได้⁷

จากการพิจารณาฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ปรากฏว่าความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ที่จะต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่ศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ได้แก่ ความผิดดังต่อไปนี้

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 122 วรรคหนึ่ง มาตรา 124 วรรคสอง มาตรา 128 และมาตรา 129 ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 246 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 312 ทวิ (1) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง และมาตรา 336 วรรคสี่ ความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357 วรรคสาม

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-20 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา ตามมาตรา 250 และมาตรา 252 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 280 (1) มาตรา 282 วรรคสาม และมาตรา 283 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 303 วรรคสาม ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 317 วรรคสาม

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10-15 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสาม และมาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคหนึ่ง

⁷ จาก คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2 ภาค 3-4 (มาตรา 157-245) (น. 341), โดย ชานิศ เกศพิทักษ์, 2556, กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา. ลิขสิทธิ์ 2556 เนติบัณฑิตยสภา.

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 10-20 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสี่ และมาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ทวิ วรรคหนึ่ง

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 12-20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 109 วรรคสาม และมาตรา 110 วรรคสี่ ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสอง

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี ได้แก่ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคห้า และมาตรา 339 ทวิ วรรคสาม

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 16-20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 108 วรรคสี่

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปดังกล่าวข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกในอัตราที่สูง กล่าวคือ เป็นความคิดที่ศาลสามารถลงโทษจำคุกได้สูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี แต่ในขณะที่ อีกหลายฐานความคิดที่ไม่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ (มีแต่อัตราโทษจำคุกขั้นสูง) หรือในความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี แม้จะเป็นความคิดที่ศาลสามารถลงโทษจำคุกได้สูงสุดถึง 10 ปี หรือมากกว่านั้น ซึ่งเป็นความคิดที่มีอัตราโทษสูงเช่นเดียวกัน กฎหมายกลับไม่ได้กำหนดให้ศาลต้องตรวจสอบความจริงโดยการรับฟังพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพในมาตรฐานเดียวกันแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น

(1) ความคิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 10 ปี กล่าวคือ

ความคิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา 115 วรรคสอง ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 123 มาตรา 124 วรรคหนึ่ง มาตรา 125 มาตรา 127 วรรคหนึ่ง มาตรา 128 และมาตรา 129 ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตามมาตรา 131 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 161 และมาตรา 166 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามมาตรา 209 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 245 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 278 และมาตรา 279 วรรคหนึ่ง ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 291 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 302 วรรคสาม ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามมาตรา 360 ทวิ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา 237 ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 297 ความผิดฐานรับของ โจร ตามมาตรา 357 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 126 และมาตรา 129 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตาม มาตรา 152 มาตรา 153 และมาตรา 157 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตาม มาตรา 238 วรรคสอง ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว ตามมาตรา 255 ความผิดเกี่ยวกับ เอกสาร ตามมาตรา 266 ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 269/4 วรรคสอง ความผิด เกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 282 วรรคหนึ่ง และมาตรา 284 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 303 วรรคสอง ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน ตามมาตรา 338

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ตามมาตรา 135/2 และมาตรา 135/3 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 140 วรรคสอง ความผิด เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 204 วรรคสอง ตามมาตรา 210 วรรคสอง มาตรา 211 มาตรา 212 และมาตรา 213 ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 298 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 318 วรรคหนึ่ง มาตรา 319 และมาตรา 320

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 10 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 269/3 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 312 ทวิ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานลักทรัพย์และ ชิงทรัพย์ ตามมาตรา 335 วรรคสี่ มาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา 336 วรรคสาม

(2) ความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 15 ปี กล่าวคือ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 279 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับ ต่างประเทศ ตามมาตรา 130 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา 181(2) ความผิด เกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 244

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 112 ความผิดต่อความมั่นคงของ

รัฐภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา 114 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 282 วรรคสอง ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 290 วรรคหนึ่ง ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 317 วรรคหนึ่ง มาตรา 318 วรรคสาม และมาตรา 320 วรรคสอง

(3) ความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 20 ปี กล่าวคือ

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 20 ปี ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 290 วรรคสอง

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 277 วรรคหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ความผิดดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นความผิดที่ไม่ได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ หรืออัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปีก็ตาม แต่ก็เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงในระดับเดียวกันกับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้รับการพิจารณากลับกรองจากศาลในมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาเปรียบเทียบในอีกลักษณะหนึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นความผิดต่อ “ทรัพย์” กฎหมายกำหนดให้ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพ แต่ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 297 ที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 10 ปี ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกชั้นสูงในระดับเดียวกัน อีกทั้งลักษณะการกระทำความผิดยังมีความฉรรมณ์เนื่องจากการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมายคือ “ร่างกาย” กฎหมายกลับไม่กำหนดให้ศาลกลับกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพเสียก่อน นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง กับความผิดที่ศาลสามารถลงโทษได้สูงสุดถึง 15 ปี หรือ 20 ปี เช่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 290 แล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า ความผิดตามมาตรา 290 มีความฉรรมณ์มากกว่าเนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย คือ “ชีวิตและร่างกาย” และมีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงที่สูงกว่าด้วยซ้ำ แต่กฎหมายกลับไม่กำหนดให้ศาลกลับกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพแต่อย่างใด เป็นการแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า บทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก ที่ใช้จำนวนอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าความผิดใดที่ศาลสมควรจะต้องกลับกรองความถูกต้องของคำรับสารภาพ

เสียก่อน โดยไม่พิจารณาถึงอัตราโทษขั้นสูง หรือความจรรยาบรรณของความผิดประกอบด้วยนั้นยังไม่มี ความเหมาะสมเพียงพอตนเอง

นอกจากนี้ แม้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก กรณีจำเลยรับสารภาพในข้อหาที่มี อัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี ไม่ได้บังคับศาลที่จะต้องเชื่อในคำรับสารภาพของจำเลยเสมอไป⁸ หากศาลมีความสงสัยในคำรับสารภาพของจำเลย ศาลอาจจะสืบพยานเพิ่มเติมได้เองตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 แต่ในความเป็นจริงแล้ว การสืบพยานเพิ่มเติมโดยการ ใช้อำนาจตามมาตรานี้เกิดขึ้นไม่มากนัก ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลา การ บทบัญญัติ ข้อ 9 บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาพึงระลึกว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบและการซักถาม พยานควรเป็นหน้าที่ของกลุ่มความและทนายความของแต่ละฝ่ายที่จะกระทำ ผู้พิพากษาพึงเรียก พยานหลักฐานหรือซักถามพยานด้วยตนเองก็ต่อเมื่อจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือมี กฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง” ด้วยเหตุนี้เอง ศาลจึงค่อนข้างวางตนเป็นกลางและ ระมัดระวังตนเป็นพิเศษ โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของกลุ่มความเป็นหลัก⁹ จะมีก็แต่ เพียงการสั่งให้สืบเสาะพฤติกรรม ความประพฤติกฎและภูมิหลังความเป็นมาของจำเลยหลังจากที่รับ สารภาพแล้ว เพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า เหตุผลของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรกในปี พ.ศ. 2499 ที่ต้องการจะให้คดีเสร็จไปจากศาลได้โดยรวดเร็ว นั้น ได้บิดเบือนไปจากวัตถุประสงค์ เดิมในครั้งที่ยกร่างมาตรา 176 ซึ่งประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2478 ไปโดยสิ้นเชิง ทำให้การบัญญัติ กำหนดอัตราโทษอันเป็นเกณฑ์ที่ศาลจะต้องตรวจสอบและค้นหาความจริงในคำรับสารภาพก่อนที่ จะพิพากษาลงโทษเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้ความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกที่สูงใน หลายกรณีกลับไม่อยู่ในเงื่อนงำที่กฎหมายบังคับให้ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วย แต่อย่างใด ทั้งที่เป็นความผิดที่ร้ายแรงและมีโทษสูงในระดับเดียวกันหรือมากกว่า ประกอบกับโทษ จำคุกถือว่าเป็นโทษทางอาญาที่ร้ายแรง เนื่องจากเป็นโทษที่กระทบต่อเสรีภาพและชีวิตของมนุษย์ คนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความคิดที่มีอัตราโทษสูง การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษดังกล่าวจึงยัง

⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 2944/2544 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2484/2520

⁹ จาก *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา* (น. 112), โดย วิภา ปิ่นวีระ, 2551, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ลิขสิทธิ์ 2551 โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมควรต้องใช้ความไตร่ตรองให้มากเพื่อมิให้ผู้บริสุทธิ์ต้องรับบาปเคราะห์ หรือแม้แต่เป็นกรณีที่จำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจก็ตาม ศาลก็ยังไม่ควรเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริง ศาลควรทำหน้าที่ตรวจสอบและค้นหาความจริงโดยรอบคอบเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเร่งพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อมิให้คดีค้าง ศาลก็จะมองข้ามหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาขึ้นไปไม่ได้¹⁰ ดังภาษิตกฎหมายที่กล่าวไว้ว่า “ปล่อยคนผิดสิบคน ดีกว่าเอาคนไม่ผิดคนเดียวมาลงโทษ”¹¹ แต่ในทางปฏิบัติ ก่อนจำเลยให้การในชั้นพิจารณา ศาลจะอ่านและอธิบายคำฟ้องให้จำเลยฟัง และเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาลว่าเป็นคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ หรือเป็นคำรับสารภาพที่มีข้อต่อสู้ในตัว¹² ก็มักจะนำไปสู่การพิพากษาลงโทษจำเลยต่อไป กรณีดังกล่าวจึงเป็นเพียงการตรวจสอบที่มีลักษณะเป็นการค้นหาความจริงในทางรูปแบบ¹³ ไม่ใช่การค้นหาความจริงในทางเนื้อหาของคำรับสารภาพว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามที่รับสารภาพหรือไม่แต่อย่างใด ดังนั้น การลงโทษผู้บริสุทธิ์เพราะยังมีได้ทำหน้าที่ในการพยายามค้นหาความจริงในเนื้อหาอย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นผลร้ายต่อความน่าเชื่อถือและความศรัทธาของสังคมต่อกระบวนการยุติธรรมในที่สุด บทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรกในปัจจุบันจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ศาลมิได้ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพอย่างเพียงพอก่อนพิพากษาลงโทษในความผิดที่ร้ายแรงเท่าที่ควร จนอาจเป็นเหตุให้ลงโทษผู้บริสุทธิ์โดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งย่อมไม่อาจผดุงความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นต่อสังคมที่คาดหวังว่ากระบวนการยุติธรรมจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมได้

¹⁰ จาก *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (น. 69), โดย คณิต ฌ นคร, 2555, กรุงเทพฯ: วิทยุชน. ลิขสิทธิ์ 2555 โดยสำนักพิมพ์วิทยุชน.

¹¹ จาก “ขกประโยชน์แห่งการสงฆ์ให้จำเลย,” โดย บัญญัติ สุชีวะ ก, 2507, *คูลพาท*, 11 (9), น. 2.

¹² จาก *คำรับสารภาพกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา* (น. 88), โดย สุรชัย เชาวลิต, 2552, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ลิขสิทธิ์ 2552 โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹³ *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา* (น. 25-28). เล่มเดิม.

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับคำรับสารภาพ ความสัมพันธ์ของระบบกฎหมาย หลักการค้นหาความจริงและการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาญาของไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นพิจารณา รูปแบบและวิธีการ เกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพตามกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เจตนารมณ์และความเหมาะสมของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก และผลกระทบของกฎหมายที่มีต่อบทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพ
4. เพื่อหาแนวทางแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ให้เหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมาย

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

เนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาของไทย ศาลมีหน้าที่จะต้องค้นหาความจริงในเนื้อหา ประกอบกับปัญหาความน่าเชื่อถือในคำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาญาที่ปรากฏในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า คำรับสารภาพไม่ได้แสดงว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงเสมอไป ดังนั้น การรับสารภาพในความคิดที่มีโทษร้ายแรงจึงควรได้รับการถ่วงดุลอย่างรอบคอบจากศาลมากขึ้นก่อนที่จะใช้ดุลยพินิจลงโทษ ซึ่งการกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ (ขั้นต่ำ) ในความคิดที่จำเลยรับสารภาพตาม มาตรา 176 วรรคแรก ที่บัญญัติให้ศาลต้องถ่วงดุลคำรับสารภาพโดยการรับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบก่อนลงโทษนั้น ยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ ไม่ครอบคลุมอีกหลายฐานความผิดที่ร้ายแรงและมีอัตราโทษที่สูงกว่า จึงอาจทำให้ศาลลงโทษจำเลยโดยที่ยังไม่ได้ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในเนื้อหาอย่างเพียงพอ และการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลรับฟังพยานโจทก์จนกว่าจะ “พอใจ” ว่าจำเลยกระทำความผิดจริงในความคิดที่มีอัตราโทษสูง ยังไม่เหมาะสมเพียงพอและไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่กำหนดให้ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งปวงอย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก เพื่อให้ความคิดที่

จำเลยรับสารภาพที่ศาลจะต้องตรวจสอบและค้นหาความจริงมีความเหมาะสมมากขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมาย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการค้นหาความจริงกรณีจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา” จะศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยตามกฎหมายไทยว่ามีแนวคิดและวิวัฒนาการความเป็นมาอย่างไร รวมถึงจะได้ศึกษาและวิเคราะห์ว่าการรับฟังคำรับสารภาพตามกฎหมายไทยมีความสอดคล้องกับระบบกฎหมายรวมถึงหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยในปัจจุบันหรือไม่ รวมถึงจะได้วิเคราะห์การรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาตามกฎหมายของต่างประเทศด้วยว่ามีความเหมือนหรือต่างกับประเทศไทยมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้จะมุ่งศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยการรับฟังคำรับสารภาพของไทย ตามบทบัญญัติในมาตรา 176 วรรคแรก อันเป็นกฎหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพว่าในปัจจุบันบทบัญญัติในมาตรานี้ได้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปและทำให้บทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพถูกมองข้ามหรือลดความสำคัญลงไปหรือไม่ และจะได้วิเคราะห์ว่าการบัญญัติให้ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ประกอบกับคำรับสารภาพเฉพาะในข้อหาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น และการบัญญัติให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของโจทก์ประกอบคำรับสารภาพ จนกว่าจะ “พอใจ” ว่าจำเลยกระทำความผิดจริง มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ รวมถึงจะได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพว่าเป็นเช่นไร ทั้งนี้ จะยกตัวอย่างและวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาสำคัญ ๆ ของไทยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประกอบการศึกษาในครั้งนี้ด้วย

1.5 วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการวิจัยแบบค้นคว้าเอกสาร โดยมีการค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คำรากรกฎหมาย บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง

ของประเทศไทยและต่างประเทศ การค้นคว้าจากเอกสารรายงานการประชุมที่ใช้ประกอบการยกร่างกฎหมายจากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อมูลทางสื่ออินเทอร์เน็ต การศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามพูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่ศึกษา โดยศึกษาข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อบรรลุผลแห่งข้อสรุปสุดท้าย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อทราบและเข้าใจ แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับคำรับสารภาพ ความสัมพันธ์ของระบบกฎหมาย หลักการค้นหาความจริงและการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาญาของไทย
2. เพื่อทราบและเข้าใจ ความแตกต่างของการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นพิจารณา รูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพตามกฎหมายไทยกับกฎหมายของต่างประเทศ
3. เพื่อทราบและเข้าใจ เจตนารมณ์และความเหมาะสมของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก และผลกระทบของกฎหมายที่มีต่อบทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพ
4. เพื่อแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ให้เหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมาย